

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ. 191/Π/2001
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης την 31η Ιουλίου 2001, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30 π.μ., με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτρης Τζουγανάτος

Μέλη : Ηλίας Βλάσσης,

Νικόλαος Καραμητσάνης, κωλυόμενου του τακτικού κ. Θεόδωρου Δεληγιαννάκη,

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος,

Λεωνίδας Νικολούζος και

Νικόλαος Βέττας

Γραμματέας : Αικατερίνη Τριβέλη, κωλυόμενης της τακτικής κας Αλεξάνδρας-Μαρίας Ταραμπίκου.

Τα λοιπά Τακτικά και Αναπληρωματικά Μέλη καίτοι προσκληθέντα δεν προσήλθαν λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν η από 7.6.2001 **προηγούμενη γνωστοποίηση**, βάσει του άρθρου 4β του ν.703/77, που αφορά τη μετατροπή του ελέγχου που ασκεί στην εταιρία **NALCO/EXXON ENERGY CHEMICALS LP** η εταιρία **ONDEO NALCO COMPANY** από κοινό σε αποκλειστικό.

Στη συνεδρίαση παρέστη η γνωστοποιησασα εταιρία, **ONDEO NALCO COMPANY**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της κ.κ. Αλέξανδρου Παυλόπουλου και Μιχαήλ Λιαροκάπη.

Στην αρχή της συνεδρίασης, το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας, κ. Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγησή της και πρότεινε τη μη απαγόρευση της από 7.6.2001 γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης επιχειρήσεων, η οποία θα πραγματοποιηθεί βάσει της από 1.6.2001 συμφωνηθείσας μετατροπής του κοινού ελέγχου της εταιρίας **NALCO/EXXON ENERGY CHEMICALS LP** από τις εταιρίες **ONDEO NALCO COMPANY** και **EXXON MOBIL CHEMICAL COMPANY** σε αποκλειστικό έλεγχο της κοινής επιχείρησης από την πρώτη των ελεγχουσών αυτής εταιριών. Στην συνέχεια, το λόγο έλαβαν οι ανωτέρω πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι συντάχθηκαν με την εισήγηση της Γραμματείας, ανέπτυξαν τις θέσεις τους, έδωσαν διευκρινίσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν την έγκριση της συγκέντρωσης.

Κατόπιν, απεχώρησε από την αίθουσα η ως άνω εταιρία και η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνδιασκέφθηκε προκειμένου να λάβει απόφαση επί της υπό κρίση υποθέσεως. Κατά τη διάσκεψη η Επιτροπή Ανταγωνισμού αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του σχετικού φακέλου,

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β'/4.4.2001), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραληφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλήφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

την εισήγηση της Γραμματείας και τις απόψεις που διετύπωσε, προφορικός, η ενδιαφερόμενη εταιρία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

I. Επειδή, το άρθρο 4 του Ν.703/77, όπως ισχύει σήμερα, ορίζει στην παρ. 2, ότι συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται : α) όταν συγχωνεύονται με κάθε τρόπο δύο ή περισσότερες προηγουμένως ανεξάρτητες επιχειρήσεις, β) όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα, με αγορά συμμετοχών στο κεφάλαιο ή στοιχείων ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλον τρόπο, τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, στην παρ. 3, ότι για την εφαρμογή του παρόντος νόμου ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης και ιδίως από : α) δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης β) δικαιώματα ή συμβάσεις, που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης και στην παρ. 4, ότι ο έλεγχος αποκτάται από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα ή επιχειρήσεις που : α) είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές ή β) χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές. Από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται ότι, εκτός από τη συγχώνευση, συγκέντρωση πραγματοποιείται και στην περίπτωση απόκτησης ελέγχου από μία επιχείρηση, που ενεργεί μόνη της ή από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις που ενεργούν από κοινού. Έλεγχος δύναται επίσης να αποκτηθεί από ένα πρόσωπο, στις περιπτώσεις που το πρόσωπο αυτό ελέγχει ήδη τουλάχιστον μία άλλη επιχείρηση ή ακόμη και από συνδυασμό προσώπων, τα οποία ελέγχουν μία άλλη επιχείρηση. Ο ορισμός της συγκέντρωσης καταλαμβάνει μόνο τις μεταβολές όσον αφορά τον έλεγχο των επιχειρήσεων και ως εκ τούτου η εσωτερική αναδιάρθρωση, στα πλαίσια ενός ομίλου εταιρειών, δεν δύναται να αποτελεί συγκέντρωση. Θα πρέπει ιδιαίτερα, να υπογραμμισθεί, ότι η διαπίστωση της απόκτησης ελέγχου είναι πραγματικό ζήτημα, το οποίο ερευνάται *ad hoc*. Τούτο, σημαίνει, ότι ο έλεγχος δύναται να απορρέει από το συνδυασμό διαφόρων συγκλινουσών ενδείξεων ή ακόμη και να αναιρείται από την ύπαρξη αντιθέτων πραγματικών στοιχείων, τα οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ικανά να ανατρέψουν το υπάρχον τεκμήριο του ελέγχου. Θεωρείται, ότι υπάρχει έλεγχος, όταν η συγκέντρωση παρέχει τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού μιας επιχείρησης με βάση δικαιώματα ιδιοκτησίας, εκμετάλλευσης, ψήφου κ.λ.π. ή δικαιώματα από συμβάσεις (συμφωνίες μετόχων, μακροπρόθεσμες συμβάσεις οικονομικής εξάρτησης κ.λ.π.) ή οποιαδήποτε άλλα μέσα. Η απόκτηση του ελέγχου δύναται να στηρίζεται, όπως αναφέρεται στις ως άνω διατάξεις, είτε στην απόκτηση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας ή εκμετάλλευσης του συνόλου ή ενός μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, είτε στην απόκτηση δικαιωμάτων ψήφου, που επιτρέπουν στο δικαιούχο την αποφασιστική επιρροή στη σύνθεση των οργάνων ή στις αποφάσεις της ελεγχόμενης επιχείρησης, είτε ακόμη σε συμφωνίες μετόχων που παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού των αποφάσεων των οργάνων της επιχείρησης .

Ο έλεγχος δύναται να είναι, είτε άμεσος, όταν αποκτάται από πρόσωπα ή επιχειρήσεις που είναι υποκείμενα δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από συμβάσεις, είτε έμμεσος, όταν αυτός που έχει τυπικά μια ελέγχουσα συμμετοχή, διαφέρει από το πρόσωπο ή την επιχείρηση που έχει την πραγματική εξουσία άσκησης των δικαιωμάτων που προκύπτουν από τη συμμετοχή αυτή. Στην έννοια της απόκτησης ελέγχου εμπίπτουν και οι περιπτώσεις στις οποίες επέρχεται μεταβολή της διάρθρωσης του ελέγχου, όπως η μεταβολή του κοινού ελέγχου σε αποκλειστικό ή και αντίστροφα, καθώς και η αύξηση του αριθμού των μετόχων που ασκούν κοινό έλεγχο. Περαιτέρω, ο έλεγχος δύναται, όπως προαναφέρθηκε να εμφανισθεί είτε ως αποκλειστικός, είτε ως κοινός. Υφίσταται κατά κανόνα, αποκλειστικός έλεγχος, όταν μία επιχείρηση, αποκτά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου μιας εταιρίας - επιχείρησης ή στην περίπτωση της λεγόμενης ειδικής μειοψηφίας, δηλαδή όταν οφείλεται σε ορισμένα ειδικά δικαιώματα του μειοψηφούντος μετόχου ή των μειοψηφούντων μετόχων, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα καθορισμού της στρατηγικής εμπορικής συμπεριφοράς της ελεγχόμενης επιχείρησης. Τούτο δύναται να συμβεί και όταν ένας μόνο μειοψηφών μέτοχος έχει de facto τον αποκλειστικό έλεγχο στην περίπτωση που οι υπόλοιπες μετοχές είναι διάσπαρτες σε μεγάλο αριθμό μετόχων και εφόσον ο εν λόγω μέτοχος έχει σταθερή πλειοψηφία σε ψήφους στις Γενικές Συνελεύσεις, αφού, οι λοιποί μέτοχοι ούτε είναι παρόντες, ούτε εκπροσωπούνται στις συνελεύσεις αυτές. Κοινός έλεγχος υπάρχει όταν οι μέτοχοι (μητρικές εταιρίες) πρέπει να συμφωνήσουν, όσον αφορά τις σημαντικές αποφάσεις, που αφορούν την ελεγχόμενη επιχείρηση, όταν δηλαδή κάθε μέτοχος που συμμετέχει στον κοινό έλεγχο έχει το δικαίωμα να αποτρέψει (μπλοκάρει) τη λήψη των στρατηγικών αποφάσεων της υπό κοινό έλεγχο επιχείρησης. Υπάρχει τεκμήριο κοινού ελέγχου όταν οι ελέγχουσες επιχειρήσεις διαθέτουν ίσα δικαιώματα ψήφου ή ίσα δικαιώματα εκπροσώπησης στα όργανα λήψης των αποφάσεων ή όταν, έστω και αν δεν υπάρχει ισότητα ψήφων ή ισότητα εκπροσώπησης, οι μειοψηφούντες μέτοχοι έχουν ειδικά πρόσθετα δικαιώματα αρνησικυρίας σε αποφάσεις που έχουν ουσιώδη σημασία για την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης. Εξάλλου, κατά την παρ.1 του άρθρου 4β του ν.703/77 κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής, ή την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν :

α) με τη συγκέντρωση αποκτάται ή αυξάνεται μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή των υπηρεσιών, που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4 στ' που αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, τμήμα της, τουλάχιστον τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, που θεωρούνται ομοειδή από τους καταναλωτές, λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους, και της χρήσης για την οποία προορίζονται ή β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων, που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4, ανέρχεται στην εθνική αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ΕΥΡΩ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δέκα πέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ΕΥΡΩ.

Κατά δε το άρθρο 4γ παρ.1 του ίδιου ως άνω νόμου με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 δ παρ. 5 εδ.2 του ίδιου ως άνω νόμου 703/1977, η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, με την οποία διαπιστώνεται ότι η πραγματοποιηθείσα συγκέντρωση, δεν δύναται να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, καλύπτει επίσης τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι γι' αυτή. Από την ως άνω διάταξη προκύπτει, ότι οι ρήτρες (περιορισμοί) που τίθενται στις συγκεντρώσεις είτε από τους συμμετέχοντες είτε αυτεπάγγελα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, αποβλέπουν στην κατοχύρωση του αγοραστή ότι αποκτώντας μια επιχείρηση, για την οποία κατέβαλε το συμφωνημένο τίμημα, θα μπορέσει να συγκρατήσει την εκχωρούμενη πελατεία καθώς και να αφομοιώσει και αξιοποιήσει την εκχωρούμενη τεχνογνωσία, η αξία των οποίων άλλωστε εκτιμάται συνήθως χρηματικώς από τα μέρη και συμπεριλαμβάνεται στο τίμημα.. Τέτοιοι περιορισμοί δεν ανήκουν στον πυρήνα της συμφωνίας, ο οποίος ρυθμίζει την συγκέντρωση αυτή καθ' εαυτή, αλλά συμπληρώνουν αυτόν, για αυτό καλούνται συνήθως και δευτερεύοντες ή παρεπόμενοι περιορισμοί. Δύνανται δε να θεωρηθούν συμβατοί με το νόμο, εφόσον είναι πράγματι άμεσα συνδεδεμένοι με τη συγκέντρωση και επιπλέον είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Άμεσα συνδεδεμένοι με τη συγκέντρωση είναι οι περιορισμοί που συμφωνούνται από τα μέρη, που συμμετέχουν στη συγκέντρωση και περιορίζουν την ελευθερία δράσης των μερών και όχι τρίτων. Επίσης, πρέπει να έχουν άμεσο, δηλαδή ευθύ και στενό δεσμό με το αντικείμενο της συγκέντρωσης και όχι να είναι παντελώς άσχετοι προς αυτό (αντικείμενο) ή έστω να έχουν κάποιον έμμεσο ή χαλαρό δεσμό. Αναγκαίοι είναι οι περιορισμοί, χωρίς τους οποίους η συγκέντρωση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ή θα μπορούσε μεν να πραγματοποιηθεί, πλην όμως υπό περισσότερο αβέβαιες συνθήκες, με σημαντικά υψηλότερο κόστος, σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και με σημαντικά λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας.

Ειδικότερα, σχετικά με την αναγκαιότητα ενός συγκεκριμένου περιορισμού, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση του και να εξασφαλίζεται, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, ότι η διάρκεια του, το αντικείμενό του και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του δεν θα υπερβαίνουν τα λογικά όρια που θέτει η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Μία περίοδος μέχρι πέντε (5) έτη έχει κριθεί ότι είναι, κατ' αρχήν, εύλογη εφόσον πρόκειται για συγκέντρωση που συνεπάγεται εκχώρηση τόσο της φήμης και πελατείας όσο και της τεχνογνωσίας. Εξάλλου, κατά το αντικείμενο η ρήτρα μη ανταγωνισμού πρέπει να περιορίζεται στα προϊόντα ή υπηρεσίες, που αποτελούσαν αντικείμενο δραστηριότητας της εξαγοραζόμενης επιχείρησης, πριν από τη συγκέντρωση. Όσον δε αφορά το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της ρήτρας αυτής, πρέπει να περιορίζεται στην περιοχή, στην οποία η αποκτώμενη επιχείρηση ασκούσε της δραστηριότητά της (πρβλ και Ανακοίνωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με τους δευτερεύοντες περιορισμούς των συγκεντρώσεων - Ε.Ε. των ΕΚ αριθ. 203 της 14-8-90 ,σελ.5). Τέλος, κατά το άρθρο 32 του Ν. 703/77, ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους περιορισμούς του ανταγωνισμού, που επενεργούν ή μπορούν να επενεργήσουν στη χώρα έστω και αν αυτοί οφείλονται σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, που πραγματοποιούνται ή λαμβάνονται έξω από αυτή ή σε επιχείρηση ή ενώσεις επιχειρήσεων που δεν έχουν εγκατάσταση σ' αυτήν. Το ίδιο δε ισχύει και για τη καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης που εκδηλώνεται στη χώρα.

II. Στην υπό κρίση υπόθεση, από τα έγγραφα του φακέλου, τις διευκρινίσεις των πληρεξουσίων δικηγόρων των ενδιαφερόμενων μερών και την εν γένει συζήτηση της

κρινόμενης υπόθεσης, προέκυψαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά.: Στις 7 Ιουνίου 2001 γνωστοποιήθηκε στη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4β του ν.703/77, όπως ισχύει, από την αλλοδαπή εταιρεία ONDEO NALCO COMPANY (εφεξής Nalco) η πρόθεσή της να αποκτήσει τον αποκλειστικό έλεγχο της αλλοδαπής εταιρείας NALCO/EXXON ENERGY CHEMICALS, LP (εφεξής NEEC). Ετερόρρυθμος εταίρος στην εν λόγω εταιρία είναι οι Nalco και Exxon Mobil με ποσοστά συμμετοχής 59% και 39% αντίστοιχα ενώ ομόρρυθμος εταίρος με ποσοστό συμμετοχής 2% είναι η ελεγχόμενη από τις Nalco και Exxon Mobil εταιρία Nalco/Exxon Energy Chemicals, Inc (εφεξής NEECI).

Σύμφωνα με τη σύμβαση εξαγοράς μεταξύ των εταιριών Nalco, NEEC, NEECI και Exxon Mobil Corporation, η οποία δραστηριοποιείται δια της επιχειρηματικής της μονάδας, ExxonMobil Chemical Company, προβλέπεται η αποχώρηση της ExxonMobil από την NEEC και η συνέχιση της λειτουργίας της NEEC με ομόρρυθμο εταίρο την NEECI (με ποσοστό 2% του κεφαλαίου της NEEC) και μοναδικό ετερόρρυθμο εταίρο τη Nalco (με ποσοστό 98% του κεφαλαίου της NEEC). Ο τρόπος αποχώρησης της ExxonMobil από την NEEC και την NEECI, και η απόκτηση των μεριδίων της στις εν λόγω εταιρείες από τη Nalco περιγράφεται λεπτομερώς στην προαναφερθείσα σύμβαση. Έτσι, μετά την ολοκλήρωση των πράξεων που περιγράφονται στην ως άνω σύμβαση εξαγοράς, η Nalco θα αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο της NEEC, κατέχοντας: α) το 98% αυτής απευθείας, ως ετερόρρυθμος εταίρος της και β) το υπόλοιπο 2% μέσω του πλήρους ελέγχου (100%) της NEECI. Επίσης, στην ως άνω σύμβαση εξαγοράς προβλέπεται να προβεί η NEEC μέσα σε δύο (2) μήνες στις απαραίτητες ενέργειες αφαίρεσης της λέξης «EXXON» από την επωνυμία της, ενώ μετά τις 31.8.2001 δεν θα πρέπει να το χρησιμοποιεί πλέον στις διαφημίσεις της, στα έντυπα προώθησης πωλήσεων, στα έγγραφα αλληλογραφίας της, κλπ.

Στην ίδια σύμβαση εξαγοράς και στα πλαίσια υλοποίησης των όσων προβλέπονται απ' αυτή, η Nalco, η NEEC, η ExxonMobil και οι συνδεδεμένες μ' αυτή εταιρίες, πρόκειται να συνάψουν: 1) Συμφωνία μη Ανταγωνισμού. Κατά τη ρήτρα αυτή, η ExxonMobil και οι συνδεδεμένες με αυτή εταιρείες: α) δεν θα ανταγωνίζονται άμεσα ή έμμεσα για μία πενταετία (5ετία) τη NEEC (πλην ορισμένων εξαιρέσεων), β) θα έχουν δικαίωμα, υπό προϋποθέσεις, να προβαίνουν σε προγράμματα κοινής έρευνας και ανάπτυξης με τρίτους, γ) σε περίπτωση ανάπτυξης οποιωνδήποτε «τεχνικών κεφαλαίων» με εφαρμογή στους τομείς δραστηριοποίησης της NEEC, η τελευταία (NEEC) θα έχει (υπό προϋποθέσεις) το δικαίωμα να διαπραγματευτεί πρώτη την απόκτηση ενός μη αποκλειστικού δικαιώματος χρήσης των κεφαλαίων αυτών, δ) δεν θα πωλούν, άμεσα ή έμμεσα, σε τρίτους τα ειδικά χημικά που προορίζονται για χρήση στους τομείς δραστηριοποίησης της NEEC, και ε) δεν θα απασχολούν, άμεσα ή έμμεσα, για μία τριετία (3ετία), κανένα υπάλληλο που απασχολείται στην επιχειρηματική δραστηριότητα της NEEC, εφόσον δεν έχει καταγγελθεί η σύμβαση εργασίας του ή δεν έχει αποχωρήσει ο ίδιος από την εταιρεία τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες πριν από την πρόσληψή του από την ExxonMobil. 2) Συμφωνία Προτιμώμενου Προμηθευτή. Κατά τη ρήτρα αυτή η ExxonMobil θα προμηθεύεται (υπό προϋποθέσεις) από την NEEC το προστατευόμενο με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας προϊόν «Actrene» που χρησιμοποιείται σε εφαρμογές διάσπασης ατμού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ολοκλήρωση της συναλλαγής αυτής, μεταξύ των μερών, τελεί κατά τα οριζόμενα στο κεφάλαιο 4 της σύμβασης, υπό την αίρεση της λήψης των απαραίτητων εγκρίσεων από τις κατά τόπους Κυβερνητικές Αρχές. Η κρινόμενη δε συγκέντρωση έχει γνωστοποιηθεί και στα ακόλουθα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αυστρία, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία και έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού των κρατών αυτών θετική απόφαση.

III. Η αποκτώσα τον αποκλειστικό έλεγχο εταιρία ONDEO NALCO COMPANY, με έδρα την πόλη Naperville, της Πολιτείας Illinois ΗΠΑ, δραστηριοποιείται στον τομέα διαχείρισης υδάτινων πόρων. Είναι 100% θυγατρική της πολυεθνικής εταιρείας Suez Lyonnaise des Eaux (εφεξής Suez), η οποία ως όμιλος δραστηριοποιείται και στην Ελλάδα και κατέχει ηγετική θέση παγκοσμίως στο χώρο της πώλησης προϊόντων και παροχής υπηρεσιών υποδομής στους τομείς ενέργειας (υπο-όμιλος Tractebel), ύδρευσης (υπο-όμιλος Ondeo), διάθεσης/εκμετάλλευσης απορριμμάτων (υπο-όμιλος Sita) και επικοινωνιών.

IV. Η ελεγχόμενη εταιρία NALCO/EXXON ENERGY CHEMICALS, LP (NEEC) έχει έδρα την πόλη Wilmington, της πολιτείας Delaware ΗΠΑ, και δραστηριοποιείται στην παρασκευή και την πώληση ειδικών χημικών προϊόντων και την παροχή σχετικών υπηρεσιών σχετικά με εφαρμογές πετρελαιοπηγών, διυλίσεως πετρελαίου και επεξεργασίας χημικών. Ειδικότερα: η NEEC διαθέτει : α) χημικά ενέργειας, που περιλαμβάνουν χημικά παραγωγής, επιβοηθήματα επεξεργασίας και β) ορισμένα καύσιμα και λιπαντικά πρόσθετα. Τα προϊόντα της εταιρείας αποστέλλονται στην Ελλάδα απευθείας στους πελάτες. Στην Ελλάδα διαθέτει έναν διανομέα με τον οποίο έχει συνάψει σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Πελάτης της στην αγορά των χημικών παραγωγής είναι η εταιρεία Πετρέλαια Καβάλας Α.Ε., ενώ στην αγορά των επιβοηθημάτων επεξεργασίας πελάτες της είναι οι εταιρείες Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. και Motor Oil Ελλάς Α.Ε, οι οποίες όμως δεν προμηθεύονται προϊόντα από την NEEC κατά την παρούσα χρονική στιγμή.

Όσον αφορά τους παγκόσμιους και εθνικούς κύκλους εργασιών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων, για το έτος 2000 αυτοί ανέρχονται για μεν την SUEZ Όμιλος Εταιρειών (Corporate Group) σε 34.600.000 και [...] χιλιάδες Ευρώ αντίστοιχα για δε την NEEC σε 539.200 και [...] χιλιάδες Ευρώ αντίστοιχα.

Η απερχόμενη εταιρία ExxonMobil Chemical Company αποσυρόμενη από τον έλεγχο της εταιρείας NEEC, αποτελεί τμήμα της ExxonMobil Corporation (ΗΠΑ), η οποία προέρχεται από τη συνένωση των Exxon και Mobil, η οποία δραστηριοποιείται σε περισσότερες από διακόσιες (200) χώρες στον κόσμο, στην εξεύρεση και παραγωγή- εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, στην παραγωγή και προώθηση καυσίμων, λιπαντικών και χημικών και στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ορυκτών μεταλλευμάτων.

V. Όσον αφορά τη σχετική αγορά, τα μερίδια αγοράς, τη δομή αγοράς και τις ανταγωνιστικές συνθήκες, ο σχετικός κλάδος που αφορά η συγκέντρωση είναι, κατά τα ενδιαφερόμενα μέρη αυτός των ειδικών χημικών και συγκεκριμένα των χημικών ενέργειας και ορισμένων καυσίμων υλών και λιπαντικών πρόσθετων υλικών, στον οποίο δραστηριοποιείται η NEEC. Ως σχετικές αγορές θεωρούνται, σύμφωνα με τα ενδιαφερόμενα μέρη : 1) τα χημικά ενέργειας, που περιλαμβάνουν α) τα χημικά παραγωγής και β) τα επιβοηθήματα επεξεργασίας, ως επί μέρους διακριτές αγορές και 2) ορισμένα καύσιμα και λιπαντικά πρόσθετα. Τις δύο παραπάνω σχετικές αγορές τα ενδιαφερόμενα μέρη προσδιορίζουν με βάση τις τελικές εφαρμογές των χημικών ουσιών αναφορικά με τις βιομηχανίες των πελατών. Μολονότι τα βασικά χημικά συστατικά μπορεί κατά τα ενδιαφερόμενα μέρη, να είναι παρόμοια και τα προβλήματα που παρουσιάζουν οι ουσίες να συμπίπτουν εν μέρει, όμως τα χημικά παραγωγής διαφέρουν από τα επιβοηθήματα επεξεργασίας. Οι εξειδικευμένες γνώσεις που παρέχονται σχετικά με τη διάγνωση και την εφαρμογή στον τομέα χημικών παραγωγής και στον τομέα

επιβοηθημάτων επεξεργασίας διαφέρουν επίσης καίτοι ο ίδιος πελάτης μπορεί να απαιτήσει και τα δύο προϊόντα. Η σχετική γεωγραφική αγορά, όσον αφορά τις αγορές χημικών ενέργειας και πρόσθετων επεκτείνεται παγκοσμίως, δεδομένου ότι προμηθευτές εμφανίζονται σε διάφορες αγορές και διάφορα κράτη. Όσοι από αυτούς δεν έχουν δυνατότητα παραγωγής ή αναμίξεως σε μία χώρα, μπορούν εύκολα να πωλήσουν εισαγόμενες χημικές ουσίες ή να αγοράσουν τα συστατικά από την εσωτερική αγορά και να χρησιμοποιήσουν αναμικτήρες τρίτων για να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προσμίξεις και να επιτύχουν υψηλό κύκλο εργασιών υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται δίκτυο πωλήσεων στη συγκεκριμένη χώρα.

Τα μερίδια αγοράς, όσον αφορά το μέγεθος κάθε μίας των προαναφερόμενων αγορών, σε αξία και όγκο για το έτος 2000, ανέρχονται ως ακολούθως : 1) Χημικά παραγωγής : α) Ελλάδα, εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...], β) Ευρώπη εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...] και γ) παγκοσμίως, εκ Ευρώ [...], τόνοι [...]. 2) Επιβοηθήματα Επεξεργασίας: α) Ελλάδα, εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...], β) Ευρώπη, εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...] και γ) παγκοσμίως, εκ Ευρώ [...], τόνοι [...]. 3) Πρόσθετα : α) Ελλάδα, εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...], β) Ευρώπη εκ. Ευρώ [...], τόνοι [...] και γ) παγκοσμίως εκ Ευρώ [...], τόνοι [...]. Όσον αφορά την αξία και τον όγκο των πωλήσεων καθώς και των μεριδίων αγοράς στην Ελλάδα της NEEC, την τελευταία 3ετία, προκύπτουν τα κάτωθι: Χημικά παραγωγής : α) Έτος 1998, εκ. Ευρώ [...], Πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 100%. β) Το έτος 1999, δεν πραγματοποιήθηκαν πωλήσεις και γ) το έτος 2000, εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 100%. Επιβοηθήματα Επεξεργασίας : α) Έτος 1998, εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 25%. β) Έτος 1999, εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 25% και γ) Έτος 2000, εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 0%. Πρόσθετα : α) Έτος 1998, εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 0%, Έτος 1999 εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 0%, Έτος 2000 εκ. Ευρώ [...], πωλήσεις (τόνοι) [...], μερίδιο 0%.

Οι κυριότεροι ανταγωνιστές της NEEC στις επιμέρους αγορές είναι : α) Στα Χημικά Παραγωγής, οι εταιρείες Baker Petrolite και Chimec, οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται επί του παρόντος και δεν διαθέτουν μερίδια στην ελληνική αγορά καθώς για τα προϊόντα αυτά στη χώρα υπάρχει μόνο ένας πελάτης, ο πελάτης της NEEC. β) στα Επιβοηθήματα Επεξεργασίας, οι εταιρείες Baker Petrolite, Betz Dearborn και Chimec. γ) Στα Πρόσθετα, βασικοί ανταγωνιστές, παγκοσμίως, είναι οι εταιρείες Infineum UK Ltd και BASF. Η NEEC δεν δραστηριοποιείται στον τομέα αυτό στην ελληνική αγορά.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, παρότι θεωρεί ότι η οριοθέτηση των επιμέρους σχετικών αγορών από τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι ευρεία και μη ορθή με βάση τις τιμές, τα χαρακτηριστικά και τη χρήση των επιμέρους προϊόντων και υπηρεσιών, δεν κρίνει σκόπιμο για την κρινόμενη υπόθεση να προβεί σε εξέταση των ως άνω προϊόντων - υπηρεσιών και στενότερη οριοθέτηση των αγορών, καθόσον : α) Η διάσπαση της αγοράς χημικών παραγωγής σε επιμέρους διακριτές αγορές δεν θα προσέθετε στην κρίση της Επιτροπής επί της υπόθεσης, αφού η NEEC κατέχει αδιαμφισβήτητο το σύνολο (100%) της αγοράς, και συνεπώς και των επιμέρους τμημάτων αυτής. Τα χημικά παραγωγής χρησιμοποιούνται από τις εταιρείες που λειτουργούν τις πετρελαιοπηγές και τα κοιτάσματα πετρελαίου και αερίου, οι οποίες αγοράζουν από τους προμηθευτές τους μία ευρεία γκάμα χημικών. Τούτο καθίσταται φανερό και από το μερίδιο αγοράς της NEEC, το οποίο την τελευταία τριετία (3ετία) ήταν 100% ή 0%, ακολουθώντας τη ζήτηση και την δραστηριότητα του μοναδικού στην Ελλάδα πελάτη για χημικά παραγωγής, ο οποίος και καλύπτει όλες του τις ανάγκες προμήθειας των προϊόντων αυτών από την NEEC. Ενόψει των ανωτέρων και παρότι είναι δυνατόν, να διακρίνει κανείς την αγορά χημικών παραγωγής σε στενότερες, επιμέρους αγορές προϊόντων (διασπαστές

γαλακτωμάτων, χημικά απομάκρυνσης αφρού, χημικά ανασταλτικά της διάβρωσης, χημικά φάρμακα και βελτιωτικά της ροής), η Επιτροπή Ανταγωνισμού δέχεται ότι, στο πλαίσιο της κρινόμενης υπόθεσης η αγορά χημικών παραγωγής δύναται να εξετασθεί και ως ενιαία αγορά. β) Στα επιβοηθήματα επεξεργασίας η αγορά είναι σχετικά μικρή, ο ανταγωνισμός από πολυεθνικές εταιρείες ισχυρός και η δύναμη των πελατών μεγάλη. Η διάσπαση της αγοράς σε περισσότερες υποαγορές, στην προκείμενη υπόθεση, δεν θα προσέθετε στη σωστή εκτίμηση του αποτελέσματος της συγκέντρωσης, αφού μάλιστα η NEEC έχει απωλέσει τους πελάτες της στην αγορά αυτή. γ) Στα πρόσθετα δεν διαθέτει μερίδιο στην Ελληνική αγορά.

VI. Με βάση τα όσα ανωτέρω έγιναν δεκτά, κατά το νομικό και πραγματικό μέρος της υπό κρίση υπόθεσης, η προκείμενη συγκέντρωση, η οποία επέρχεται με την μετατροπή του κοινού, κατά τα προεκτεθέντα, ελέγχου σε αποκλειστικό, υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, την οποία η αποκτώσα τον αποκλειστικό έλεγχο εταιρία πραγματοποίησε, δεδομένου ότι πληρούται η μία τουλάχιστον προϋπόθεση που ορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα αυτή του μεριδίου αγοράς, αφού στην επιμέρους αγορά των χημικών παραγωγής η NEEC το έτος 2000 κατείχε το 100% αυτής. Περαιτέρω, η κρινόμενη συγκέντρωση, η οποία πραγματοποιήθηκε εκτός Ελλάδος και επενεργεί στην Ελληνική αγορά, λόγω του ότι οι συμμετέχουσες δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά, δεν αναμένεται ότι θα έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στις επιμέρους σχετικές αγορές, τις οποίες αφορά, δεδομένου ότι οι ανταγωνιστικές συνθήκες δεν θα μεταβληθούν ειδικά στην εθνική αγορά, ο δε πραγματικός και δυνητικός ανταγωνισμός είναι ισχυρός, οι πελάτες των ενδιαφερόμενων μερών είναι ισχυρές εταιρίες και όμιλοι με σημαντική θέση, τόσο στην εθνική όσο και στην Ευρωπαϊκή αγορά. Τέλος, στην κρινόμενη συγκέντρωση οι συμφωνηθείσες συγκεκριμένες ρήτρες (περιορισμοί) συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητες για αυτήν. Ειδικότερα, η ρήτρα του μη ανταγωνισμού, είναι, με βάση τα προεκτεθέντα στη νομική σκέψη κριτήρια άμεσα συνδεδεμένη με τη συγκέντρωση και απολύτως αναγκαία για τη πραγματοποίησή της. Είναι άμεσα συνδεδεμένη, διότι, πράγματι, έχει συναφθεί μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και αφορά την ίδια τη συγκέντρωση και όχι άσχετο θέμα. Είναι και απολύτως αναγκαία, διότι είναι πολύ πιθανό αν δεν υπάρξει η ρήτρα αυτή να μην ολοκληρωθεί η συναλλαγή αυτή, ή, σε κάθε περίπτωση, να γίνει υπό περισσότερες αβέβαιες συνθήκες με υψηλότερο κόστος και λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας. Η πενταετής δε προθεσμία μη ανταγωνισμού κρίνεται εύλογη, αφενός για τη συγκράτηση της εκχωρούμενης πελατείας, αφετέρου, για την αφομοίωση και αξιοποίηση της εκχωρούμενης τεχνογνωσίας, αναφορικά με το με το προστατευόμενο από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας προϊόν "Actrene", που χρησιμοποιείται σε εφαρμογές διάσπασης ατμού.

Ενόψει των παραπάνω οι ρήτρες μη ανταγωνισμού και Προτιμώμενου Προμηθευτή, μη παραβιάζουσες την αρχή της αναλογικότητας από πλευράς διάρκειας, αντικειμένου και γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής, γίνονται δεκτές, πλην της δέσμευσης της EXXONMOBIL να μην απασχολήσει για μία τριετία (3τία) υπαλλήλους της κοινής επιχείρησης οι οποίοι απασχολούνται σε τομείς που δεν συνδέονται με θέματα που αφορούν στην πελατεία και τεχνογνωσία της NEEC.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αποφαίνεται ότι η από 7-6-01 γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που θα πραγματοποιηθεί βάσει της από 1-6-2001 σύμβασης και η οποία προβλέπει μετατροπή του κοινού ελέγχου της εταιρίας NALCO/EXXON ENERGY CHEMICALS LP από τις εταιρίες ONDEO NALCO COMPANY και EXXONMOBIL CHEMICAL COMPANY, σε αποκλειστικό έλεγχο της κοινής επιχείρησης από την ONDEO NALCO COMPANY, δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις επιμέρους σχετικές αγορές τις οποίες αφορά και δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσής της σύμφωνα με το νόμο

Η απόφαση εκδόθηκε την 1η Αυγούστου 2001.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β/4-4-2001).

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την απόφαση

Ηλίας Βλάσης

Δημήτρης Τζουγανάτος

Η Γραμματέας

Αικατερίνη Τριβέλη